

Asia: VN/18098/2025

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi lapsen erityisestä suojelusta ja siihen liittyviksi laeiksi

Taustatiedot lausunnonantajalta

Edustan

Ammatillinen järjestö tai edunvalvoja

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko ehdotus kokonaisuudessaan kannatettava?

Osittain

Perustelut tiiviisti

Lähtökohtaisesti lakiluonnoksen tavoitteet ovat kannatettavia: varhaisen tuen vahvistaminen, palvelujärjestelmän selkiyttäminen ja resurssien kohdentaminen oikein. Käytännön tasolla esitys kuitenkin herättää merkittäviä huolia erityisesti lapsen oikeuksien toteutumisen, palvelujen riittävyyden sekä henkilöstön jaksamisen näkökulmasta. Uudistus näyttääkin enemmän hallinnolliselta rakenteiden uudelleenjärjestelyltä kuin aidolta lasten tilanteen parantamiselta.

2. Vastaavatko ehdotukset esityksen tavoitteita?

Osittain

Perustelut tiiviisti

Kuten Ammattiliitto Jyty on todennut sosiaalihuoltolain uudistamista koskevassa lausunnossaan, tuhansien lastensuojelulain piirissä olevien lasten siirtäminen sosiaalihuollon avohuollon tukitoimiin lisää riskiä korjaavien toimien viivästymisestä ja viimesijaisen lastensuojelun tarpeen kasvusta. Käytännön työssä tämä tarkoittaa riskiä siitä, että lapsi jää liian kevyiden palveluiden varaan liian pitkäksi aikaa, tilanteisiin puututaan liian myöhään ja ongelmat ehtivät pahentua ennen riittävää tukea. Käytännössä tämä voi tarkoittaa huostaanottojen lisääntymistä viimesijaisena keinona perheiden tilanteisiin puuttumisessa.

3. Mikä seuraavista vaihtoehtoista olisi mielestänne tarkoituksenmukaisin tapa järjestää sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain välinen rajapinta? Valitkaa yksi ja perustelkaa vastauksenne.

Nykytilan säilyttäminen

Perustelut tiiviisti

Rajapinta uuden sosiaalihuoltolain ja erityisen suojelun lain välillä jää luonnoksissa epäselväksi. Tämä saattaa luoda tulkintaeroja hyvinvointialueiden välille, epätasa-arvoa lasten ja perheiden välille sekä epävarmuutta työntekijöille. Palvelukokonaisuuden tulisi olla selkeä ja lapsen etua ajava. Lapsen saama tuki ei saa riippua siitä, missä päin Suomea hän asuu tai millainen taloustilanne omalla hyvinvointialueella on.

Ongelmallista on, että esitykseen sisältyy merkittävä säästötavoite eikä toimeenpanon edellytyksiä ole arvioitu riittävästi.

4. Lausuntopalaute lukuun 1 (Yleiset säännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 1 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

-

5. Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla muutoksella olevan lastensuojelun asiakkuuden alkamiseen ja päättymiseen?

-

6. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää koskevan asiakasmitoituksen joustavoittamisesta mielestänne kannatettava?

Ei

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Ammattiliitto Jytyn näkemyksen mukaan noin 30 lapsen asiakasmäärä sosiaalityöntekijää kohden on liian korkea vaativissa lastensuojelutehtävissä. Sääntelyn väljentäminen lisää riskiä työntekijäkohtaisiin ylityksiin, mikä heikentää työssä jaksamista ja voi edellyttää valvovan viranomaisen linjauksia. Sosiaalialan työ on tunnustettu kuormittavaksi ja haastavaksi työympäristöksi niin työnantaja- kuin työntekijäliittojen puolelta eikä tätä kuormittavuutta tulisi ainakaan lisätä rakenteiden puolelta.

7. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävistä kannatettava?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

8. Lausuntopalaute luvusta 3 (Lastensuojelun järjestäminen ja kustannusvastuu): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 3 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta sekä vaikutuksista.

-

9. Lausuntopalaute luvusta 4: Onko ehdotus, jonka mukaan lupa lapsen tutkimiseen annettaisiin jatkossa hyvinvointialueen viranhaltijan päätöksellä hallinto-oikeuden sijaan, mielestänne kannatettava?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Muutos on kannatettava, jos se nopeuttaa lapsen edun kannalta välttämättömän tutkimuksen toteutumista. Muutos kuitenkin lisää johtavien viranhaltijoiden päätöksentekovastuuta ja edellyttää riittäviä henkilöstöresursseja ja osaamista.

10. Selkiyttävätkö luvun 4 ehdotukset lastensuojelun päätöksentekosääntelyä?

Osittain

Perustelut tiiviisti

-

11. Lausuntopalaute luvusta 5: Onko ehdotus edunvalvojan palkkioiden ja kulukorvausten rajaamisesta ja yhdenmukaistamisesta valtioneuvoston asetuksella mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia (etenkin taloudellisia) arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

Muut mahdolliset huomiot lastensuojelun edunvalvontaa koskevasta sääntelykokonaisuudesta?

-

12. Muu lausuntopalaute luvusta 5 (Lapsen osallisuus): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 5 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

-

13. Lausuntopalaute luvusta 6 (Menettelysäännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 6 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

-

14. Lausuntopalaute luvusta 7 (Lastensuojelun avohuolto): Ovatko lastensuojelun avohuoltoa koskevat ehdotukset mielestänne kannatettavia?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Avohuollon vahvistaminen on oikeansuuntainen tavoite. Uudistus jää kuitenkin sanahelinäksi, ellei peruspalveluita resursoida riittävästi - se on puolestaan epätodennäköistä uudistuksen säästötavoitteet huomioiden. Riittävää tukea lapsille, perheille ja läheisille ei voida toteuttaa ilman riittävää resursointia.

15. Lausuntopalaute luvusta 8 (Lapsen kiireellinen sijoitus): Onko kiireellisen sijoituksen jatkoa koskeva ehdotus (keston lyhentäminen 30 vuorokaudesta 14 vuorokauteen) mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

16. Lausuntopalaute luvusta 9 (Huostaanotto): Onko huostaanottoa koskeva ehdotus (50 §) mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

17. Lausuntopalaute luvusta 10 (Kodin ulkopuolinen sijoitus): Onko kodin ulkopuolisten sijoitusten ja sijoituspaikkojen valvontaa koskevien säännösten täsmentäminen ja vastuunjaon selkeyttäminen ehdotetulla tavalla mielestänne kannatettavaa?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

18. Lausuntopalaute luvusta 11 (Laitoshoito): Onko ehdotus lastensuojelulaitoksen asuinyksikön henkilöstömitoituksen täsmentämisestä ja osittaisesta joustavoittamisesta (ml. lapsikohtainen vähimmäismitoitus 1 työntekijä/lapsi sekä mahdollisuus suhteuttaa mitoitusta sijoitettujen lasten lukumäärään) mielestänne kannatettava?

Ei

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Ammattiliitto Jyty ei kannata lastensuojelulaitoksen henkilöstömitoituksen joustavoittamista. Se voi johtaa henkilöstön kuormituksen, sairauspoissaolojen ja vaihtuvuuden lisääntymiseen, mikä ei ole omiaan parantamaan lasten ja henkilöstön turvallisuutta ja lasten edun toteutumista.

19. Onko ehdotus turvahenkilöä koskevaksi sääntelyksi, jossa turvahenkilön tehtävät ja toimivaltuudet erotetaan selvästi hoito- ja kasvatustehtävistä, mielestänne toimiva?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Turvahenkilön tehtävien erottaminen hoito- ja kasvatustyöstä voi selkiyttää vastuita, kunhan turvahenkilön toimivaltuudet, tehtävien rajat, perehdytys ja omavalvonta on määritelty selkeästi.

20. Lausuntopalaute luvusta 12 (Lapsen erityistä suojelua turvaavat rajoitukset sijaishuollon aikana): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 12 säännöksistä 90 § (yhteydenpidon rajoittaminen) ja 93 § (henkilöntarkastus) ja niiden käytännön toimivuudesta ja vaikutuksista.

On tärkeää, että rajoitustoimenpiteet ovat yksilöllisiä, välttämättömiä, oikeasuhtaisia ja ajallisesti rajattuja. Ne edellyttävät myös riittäviä henkilöstöresursseja ja työntekijöiden perehdytystä ja osaamisen varmistamista.

21. Lausuntopalaute luvusta 13 (Jälkihuolto): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 13 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

-

22. Lausuntopalaute luvusta 17 (Voimaantulo): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita voimaantuloa koskevista säännöksistä ja niiden vaikutuksista.

-

23. Lausuntopalaute ehdotuksesta koskien lisärahoitusta tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVa) turvaamiseksi yksityisissä koulukodeissa ja Valtion koulukodeissa: Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita TUVa-koulutuksen rahoitusta koskevasta säännöksestä ja sen vaikutuksista.

-

24. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen taloudellisista vaikutuksista?

-

25. Millaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte ehdotuksen 38 §:n 3 momentilla mahdollisesti olevan?

-

26. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen muista vaikutuksista?

-

27. Vapaamuotoiset huomiot

-

Maarianvaara Jukka
Ammattiliitto Jyty ry.